

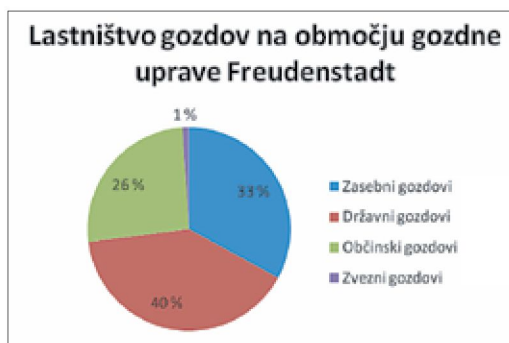
Težave in posebnosti gozdarstva na območju gozdne uprave Freudenstadt

Jernej JEVŠENAK

Članek je rezultat enomesečnega praktičnega izobraževanja na gozdni upravi Freudenstadt. Od 6. 2010 do 15. 7. 2010 sem spoznaval njihov način gospodarjenja z gozdovi, posebnosti ter aktualne težave, s katerimi se ukvarjajo. V mnogih pogledih imajo podobne težave kot slovensko gozdarstvo. Gozdna uprava Freudenstadt spada v okrožje Baden-Württemberg in je razdeljena na 37 revirjev. Obsega območje severnega Schwarzwalda, kjer je gozdnatost 62,5 %. Gozdovi se razprostirajo na 55.300 ha, struktura lastništva gozdov je prikazana na sliki 1. Od drevesnih vrst prevladujejo smreka (60 %), jelka (26 %), bukev (6 %) in rdeči bor (8 %). Na območju severnega Schwarzwalda so v preteklosti smreko zelo pospeševali in tako je prevzela večinski delež naravni vegetaciji jelke (80 %) in bukve (20 %). Prevladujoča matična kamnina je pisani peščenjak (85 %), preostalo pa je školjčni apnenec. Na območju gozdne uprave Freudenstadt znaša letna količina padavin od 2200 mm na zahodu, na vzhodnem delu območja pa le 750 mm. Na območju gozdne uprave Freudenstadt so gozdovi dobro odprti, saj premorejo kar 40 m cest na hektar.

1 PROBLEMATIKA RAZDROBLJENOSTI ZASEBNIH POSESTI

Prav tako kot v slovenskem gozdarstvu se tudi

Slika 1: Lastništvo gozdov

v zvezni deželi Baden-Württemberg ukvarjajo s problematiko izjemne razdrobljenosti zasebne posesti. Na območju gozdne uprave Freudenstadt imajo več kot 8000 lastnikov gozdov. Problematika je še posebno izrazita na območju Württemberga, kjer je zakon v preteklosti določal, da so morali biti vsi potomci lastnika gozda deležni enako velikega deleža gozdov. Tako so na nekaterih območjih parcele široke le 4 m in dolge nekaj 10 m. Pri takšni razdrobljenosti je gospodarjenje z gozdovi izjemno oteženo. Revirni gozdarji skušajo povezovati zasebne lastnike, da bi skupaj prodali svoj les. Ponujajo jim posebne pogodbe, s katerimi lahko prodajo svoj les po enaki ceni kot gozdna uprava. Prav tako politika gozdarstva stremi k cilju, da bi zvezna dežela odkupila čim več zasebnih gozdov in tako izboljšujejo strukturo lastništva. Leta 2009 so odkupili 35 ha, v prejšnjih letih pa tudi že 70 ha. Cena gozdnega zemljišča znaša 12.000 do 20.000 €/ha. Zdaj je prepovedano deliti gozd na manjše površine kot 3,5 ha, povprečna velikost parcele pa je 1,2 ha.

2 PREBIRALNI GOZD

Zaradi sorazmerno velike pogostosti vetrolomov v prejšnjem stoletju je na območju Schwarzwalda pomembna tema stabilnost gozda. Stabilnost skušajo zagotoviti s prebiralno zgradbo gozdov. Približno 10 % gozdov je prebiralnih, še dodatnih 10 % pa je v premeni. Povprečen prirastek v prebiralnih gozdovih je 12 m³/ha. V zveznih gozdovih posekajo 100 % prirastka v dveh ponovitvah v razmiku petih let. V prebiralnih gozdovih znaša lesna zaloga od 350 do 500 m³/ha. Težava, s katero se srečujejo, je prevelika lesna zaloga v zasebnih prebiralnih gozdovih. Zaradi premajhne intenzivnosti sečnje znašajo lesne zaloge tudi več kot 500 m³/ha in posledično je zaradi premalo svetlobe ovirano pomlajevanje.

Slika 2: Prebiralni gozd na gozdni upravi Freudenstadt (foto: Jernej Jevšenak)

3 OHRANJANJE NARAVE

V zvezni deželi Baden-Württemberg sta ohranjanje narave in skrb za biodiverzitetobiotsko raznovrstnost izredno pomembni temi. Pred nedavnim je bila na območju gozdne uprave Freudenstadt aktualna ideja za ustanovitev naravnega parka, vendar so prevladali ekonomski ter gospodarski interesi, saj so gozdovi izredno donosni ter dajejo delovno mesto mnogim gozdarjem. Kljub vsemu sem dobil vtis, da je ravnovesje med gospodarskim izkoriščanjem ter ohranjanjem narave primerno. Njihov cilj je v gozdu ohraniti 5 % odmrlega drevja, s katerim bodo zagotovili primerne habitate različnim organizmom. Trenutno imajo v gozdu 2 % odmrlega drevja. Leta 2010 so v zvezni deželi Baden-Württemberg v zveznih gozdovih začeli uvajati t. i. habitatne točke, ki so sestavljene iz 3 do 15 dreves, ki jih prepustijo naravnemu razvoju. Najprimernejša so debelejša in starejša drevesa, predvsem listavcev. Na vsake 3 ha gozdnih površin bodo uvedli eno habitatno točko.

Poznajo tudi t. i. »davek naravi«. V primeru, ko v gozdu gradijo nove ceste ali opravljajo katere druge gradbene posege, mora odgovorni investitor plačati 1,5 evrov za odvzeti m² površine. S tako zbranim denarjem gozdarji, npr., sadijo redkejšje drevesne vrste, gradijo manjša jezera ... Na območju gozdne uprave Freudenstadt je razširjen tudi veliki petelin (*Tetrao urogallus*), ki je zaščitni znak mesta. V revirjih, kjer žival živi, poznajo tudi nego habitatov. Na leto jo izvajajo na približno 10 do 15 ha na revir, cilj pa je zagotoviti primerno gostoto drevja, dovolj sončne svetlobe ter rdečega bora, ki je najpomembnejša drevesna vrsta v biotopu velikega petelina.

4 OBNOVA POVRŠIN PO VETROLOMU LOTHAR

26. 12. 1999 je v srednji Evropi divjal orkan Lothar. Na območju gozdne uprave Freudenstadt je vetrolom podrl približno 2,5 mio m³ na 5000 ha. Gozdarji so bili postavljeni pred zahtevno nalogo,

Slika 3: Površine v obnovi po vetrolomu Lothar (foto: Jernej Jevšenak)

Slika 4: Poškodba zaradi obgrizovanja (foto: Jernej Jevšenak)

kako obnoviti gozdne površine. 90 % površin so prepustili naravni obnovi. Sadili so le posamezne drevesne vrste, ki opravljajo vlogo pionirjev (rdeči bor in navadna breza) ali pa se same iz različnih razlogov ne bi uspešno pomladile (duglazija, gorski javor, veliki jesen, evropski macesen). Zdaj se gozdarji ukvarjajo z vprašanjem nege. Do leta 2010 so nego mlajših razvojnih faz opravili na 600 ha, v prihodnjih letih pa jo načrtujejo opraviti še na 400 ha. Skupaj bodo negovali 20 % površin, ki jih je prizadel orkan Lothar.

5 PROBLEMATIKA PREVEČ ŠTEVILČNIH POPULACIJ DIVJADI

Na tamkajšnjem območju so se leta 1999 – po vetrolomu Lothar – razmere za divjad značilno izboljšale. Populacije jelenjadi, srnjadi in divjega prašiča so še številčno povečale, prav tako pa se je povečalo objedanje, lupljenje ter škoda v kmetijstvu. Gozdarji štejejo lovstvo kot eno izmed najpomembnejših tem. Skrbi jih pred-

vsem dejstvo, da se bodo populacije jelenjadi ter srnjadi razširile na preostala območja Schwarzwalda, kjer bodo zelo ovirale pomlajevanje jelke. Najpomembnejši ukrep za zmanjšanje populacij divjadi je odstrel. V preteklosti so poskušali z ograjami, vendar so se izkazale za neučinkovite, poveča pa se tudi objedanje na preostalih površinah. Individualno zaščito uporabljajo le izjemoma za zaščito posajenih listavcev. V preglednici 1 je prikazan odstrel v državnih gozdovih (22.000 ha) ter cene divjadi. Največji odjemalci mesa so hoteli, sledijo manjše restavracije in posamezniki.

Preglednica 1: Struktura odstrela

Vrsta divjadi	Odstrel v letu 2009	Povprečna cena (€/kg) + 7 % davek
Jelenjad	180	5,80
Srnjad	1400	5,90
Divji prašič	80	4,00

V zvezni deželi *Baden-Württemberg* je del gozdarskega poklica tudi lov. Na območju gozdne uprave Freudenstadt je v državnih gozdovih dejavnih 50 lovcev - gozdarjev ter približno 100 zasebnih lovcev.

6 ZAKLJUČEK

Na gozdni upravi Freudenstadt sem preživel en mesec in spoznaval njihov način dela. Lahko rečem, da se ukvarjajo s podobnimi težavami kot gozdarji v Sloveniji. Razdrobljenost gozdnih posesti jim otežuje gospodarjenje z gozdovi, prevelike populacije rastlinojede parkljaste divjadi povzročajo težave s pomlajevanjem jelke, prav tako imajo velik delež sanitarnih sečene, saj je še precej gozdov s prevelikim deležem smreke.

Lahko pa rečem, da so gozdarji nekoliko bolj odprti za sajenje alohtonih vnesenih drevesnih vrst. Predvsem duglazijo imajo praktično že za svojo, v manjši meri pa sadijo tudi veliko jelko (*Abies grandis*) ter japonski macesen (*Larix kaempferi*). Tehnično so revirni gozdarji nekoliko bolje opremljeni, saj za odkazilo uporabljajo posebno GPS-napravo, ki podatke pošlje v centralno bazo v pisarno. Tako kot v Sloveniji je tudi v zvezni deželi *Baden-Württemberg* zelo poudarjen ekonomski vidik, vendar jim s posameznimi ukrepi, kot so habitatne točke in »davek naravi«, dobro uspeva pospeševati tudi ekološko vlogo gozdov.

V preteklosti smo gozdarji že prevzeli nekaj dobrih idej iz tujine. Še naprej moramo biti odprti za inovativnost novosti in proučiti možnost implementacijevnašanja novih spoznanj v slovenske gozdove. Zahvaljujem se Oddelku za gozdarstvo ter Gozdni upravi Freudenstadt, ki sta mi omogočila enomesečno praktično izpopolnjevanje.